

Obowiązek posiadania kas fiskalnych przez adwokatów i radców prawnych w praktyce

Autor:

Koralewski Michał

Opublikowano: LEX/el. 2021

komentarz praktyczny

Już 1 stycznia 2021 roku adwokaci i radcowie prawni mieli rozpocząć ewidencję sprzedaży przy wykorzystaniu kas rejestrujących (fiskalnych) online. Wobec wystąpienia stanu epidemii COVID-19, ustawodawca przesunął ten obowiązek na dzień 1 lipca 2021 roku. Konieczne jest zatem przybliżenie procedury przejścia z kas tradycyjnych na kasy fiskalne online.

1. Podstawowe informacje

A. Kasy rejestrujące online

Na wstępie wyjaśnić należy czym kasy rejestrujące online różnią się od kas dotychczas stosowanych. Podstawową różnicą jest, że kasa fiskalna online zapewnia automatyczne przesyłanie informacji o wystawionych paragonach do Centralnego Repozytorium Kas. Dane te trafiają zatem od razu do Krajowej Administracji Skarbowej. Kasy rejestrujące online pozwalają rzecz jasna również na wydruk tradycyjnych paragonów, a w zależności od modelu również przesyłanie eparagonów. Nowy typ urządzeń fiskalnych wyposażony jest też w specjalny moduł pamięci chronionej, która ma zapewniać większą ochronę informacji zapisywanych w pamięci kasy rejestrującej.

Konieczne jest także poczynienie uwagi terminologicznej. Co prawda w języku potocznym urządzenia rejestrujące sprzedaż i wydające paragony określa się mianem kas fiskalnych, to jednak ustawodawca posługuje się nazwą kasy rejestrujące.

B. Kasy rejestrujące online zamiast tradycyjnych

Kasy te zastępują dotychczas stosowane urządzenia fiskalne. Ich stosowanie dla części branż jest obowiązkowe już od 1 stycznia 2021 roku. Dla branży prawniczej, medycznej, kosmetycznej, budowlanej oraz zakładów fryzjerskich i klubów fitness obowiązek ten pojawia się z dniem 1 lipca 2021 roku. Tym samym, od tego dnia adwokaci i radcowie prawni nie będą mogli korzystać z tradycyjnych kas rejestrujących. Dotyczy to także kas posiadających możliwość wysyłania eparagonów, o ile nie spełniają one wymogów przewidzianych dla kas rejestrujących online. Dotychczasowe „tradycyjne” kasy rejestrujące mają zaś zostać całkowicie wyeliminowane do końca 2022 roku. Od stycznia 2023 roku cała sprzedaż, niezależnie od branży w jakiej działa dany podatnik, ma być zatem ewidencjonowana wyłącznie przy użyciu kas rejestrujących online.

Na marginesie należy wskazać, że ustawodawca w niektórych przypadkach zezwala na zastąpienie urządzenia fiskalnego aplikacją instalowaną na urządzeniach mobilnych (np. telefonie, czy tablecie). Wyjątek ten nie dotyczy wszakże branży prawniczej. Jeżeli zatem prawnik zamierzałby korzystać z takiej aplikacji, to nie będzie to równoznaczne ze spełnieniem wymogu ustawowego. Brak stosowania wymaganej kasy fiskalnej stanowi zaś czyn karalnych

zagrożony karą grzywny do 240 stawek dziennych, a w przypadkach mniejszej wagi grzywnie za wykroczenie skarbowe. Grzywna wymierzana przez organ podatkowy w drodze mandatu może zaś wynosić do 5.600 zł.

C. Kiedy należy stosować kasy rejestrujące online

Kasy rejestrujące, zarówno tradycyjne jak i online, służą do ewidencji sprzedaży towarów lub usług na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej i rolników ryczałtowych. Co więcej, obecnie nie obowiązuje żadne kryterium przychodowe, bądź kwotowe od którego należałoby stosować ewidencję przy wykorzystaniu kas rejestrujących. Innymi słowy, podatnicy prowadzą ewidencję każdej czynności sprzedaży, w tym sprzedaży zwolnionej od podatku, przy użyciu kas rejestrujących. Rzecz jasna przedmiotowy obowiązek ewidencyjny dotyczy podatników podatku od towarów i usług. Niemniej, radcowie prawni i adwokaci uzyskują taki status od dnia rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej.

Powyższe oznacza, że co do zasady kasy rejestrujące stosować należy zawsze wtedy, gdy usługa prawna świadczona jest na rzecz ww. osób fizycznych. Nie ma przy tym znaczenia, ani ilość tego typu usług w ciągu okresu rozliczeniowego, czy też ich ogólna wartość. Poza omówionymi niżej wyjątkami, kasę rejestrującą online należy zatem stosować nawet wtedy, gdy usługi prawne świadczone ww. osobom są w danej kancelarii prawnej incydentalne.

Dodać wszakże należy, iż oba samorządy zawodowe postulują przywrócenie limitów kwotowych lub ilościowych, od których przekroczenia uzależnione ma być stosowanie kasy fiskalnych. Poddaje się również w wątpliwość sens nałożenia na zawody prawnicze przedmiotowego obowiązku. Na obecną chwilę jednakże, omawiane przepisy nie uległy zmianom.

D. Wyjątki od obowiązku stosowania kas rejestrujących

Nowe przepisy przyniosły również zmiany w katalogu wyjątków od obowiązku stosowania kas rejestrujących.

Uwaga:

Wymogu tego nie będą musieli spełnić radcowie prawni i adwokaci, którzy:

- nie świadczą usług prawnych na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej i rolników ryczałtowych. Wyjątek ten obejmuje zatem prawników obsługujących jednostki organizacyjne, spółki, organy administracji publicznej, itp. podmioty,
- świadczą pomoc prawną wyłącznie przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość, lub których rezultat jest przekazywany wyłącznie przy wykorzystaniu tych środków. Zwolnienie to obejmuje także przypadki, gdy usługa jest świadczona w formie online lub telefonicznie, a zapłata za świadczoną usługę trafia na konto bankowe, za pośrednictwem poczty lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej, a z dokumentacji jasno wynika, jakich czynności prawnych dotyczyła świadczona usługa.

Niejako przy okazji konstrukcja przedmiotowych zwolnień wspiera zatem obecny rozwój usług prawnych świadczonych zdalnie.

Przedmiotowego obowiązku korzystania z kasy rejestrującej online nie nałożono natomiast na podmioty wykonujące czynności notarialne. Zwolnienie to wynika wprost z załącznika do rozporządzenia Ministra Finansów z 28 grudnia 2018 roku w sprawie zwolnień z obowiązku prowadzenia ewidencji przy zastosowaniu kas rejestrujących.

E. Podstawa prawna

Przepisy związane z korzystaniem z kas rejestrujących online rozrzucone są po wielu aktach prawnych różnej rangi. Najważniejszymi z nich są:

- art. 22 , 22g oraz 23 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych,
- art. 15 , art. 19a , art. 86 , art. 88 , art. 111 ust. 4 , art. 145b ustawy z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług,
- rozporządzenie ministra finansów z 23 grudnia 2019 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów,
- rozporządzenie Ministra Finansów z 28 grudnia 2018 roku w sprawie zwolnień z obowiązku prowadzenia ewidencji przy zastosowaniu kas rejestrujących,
- rozporządzenie Ministra Finansów z 10 czerwca 2020 r. w sprawie przedłużenia terminów prowadzenia ewidencji sprzedaży przy zastosowaniu kas rejestrujących z elektronicznym lub papierowym zapisem kopii,
- rozporządzenie Ministra Finansów z 29 kwietnia 2019 r. w sprawie odliczania lub zwrotu kwot wydanych na zakup kas rejestrujących oraz zwrotu tych kwot przez podatnika.

2. Procedura instalacji kasy rejestrującej online

Korzystanie z tego typu urządzeń fiskalnych jest nieco bardziej skomplikowane, aniżeli miało to miejsce w odniesieniu do kas tradycyjnych.

A. Wybór kasy rejestrującej online

W pierwszej kolejności należy wybrać odpowiednią kasę rejestrującą. Czynność ta jedynie z pozoru jest łatwa.

Uwaga:

Kasa rejestrująca online musi bowiem spełniać następujące warunki:

- musi zapewniać prawidłowe zaewidencjonowanie, przechowywanie i bezpieczne przesyłanie danych z kasy rejestrującej na zewnętrzne nośniki danych oraz umożliwiać połączenie i przesyłanie danych między kasą rejestrującą a Centralnym Repozytorium Kas,
- pamięć fiskalna kasy rejestrującej musi posiadać numer unikatowy nadawany przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

Wybierając kasę rejestrującą online należy zatem upewnić się, czy dany model spełnia przedmiotowe parametry. Powinno to zostać stwierdzone świadectwem wydanym przez Prezesa Głównego Urzędu Miar. Brak takiego certyfikatu dla danego modelu kasy rejestrującej wiąże się z określonymi konsekwencjami. Mianowicie, kasa taka nie przejdzie procesu

fiskalizacji, o czym niżej, a jej użytkownik ryzykuje grzywnę za brak stosowania urządzenia spełniającego urzędowe parametry. Podmiot wprowadzający takie kasy do obrotu może zaś zostać ukarany karą w wysokości 5.000 zł.

B. Zawarcie umowy serwisowej

Drugim krokiem jest zawarcie umowy serwisowej z uprawnionym podmiotem. Sprzedawca kasy rejestrującej ma obowiązek przekazania nabywcy aktualnej listy punktów serwisowych spełniających odpowiednie wymogi. Wybór konkretnego z nich leży w gestii nabywcy kasy rejestrującej. Zawarcie umowy serwisowej wiąże się z dalszymi obowiązkami nabywcy urządzenia, fiskalizacją oraz obowiązkowymi przeglądami kas fiskalnych.

C. Fiskalizacja

Zgodnie z ustawową definicją, fiskalizacja to jednokrotny i niepowtarzalny proces inicjujący pracę pamięci fiskalnej i pamięci chronionej, zakończony wystawieniem raportu fiskalnego fiskalizacji. Fiskalizacji nie może wszakże dokonać samodzielnie nabywca kasy. Czynność tą wykonuje się przy pomocy wybranego serwisanta oraz w trybie serwisowym samej kasy. Niezbędne jest przy tym zapewnienie stałego połączenia z internetem.

Wszystkie czynności związane z fiskalizacją kasy rejestrującej online dokonywane są zdalnie, przez internet. Nie jest zatem konieczne dokonywanie dodatkowych zgłoszeń kierowanych do naczelnika urzędu skarbowego. Serwisant uzyskuje bowiem i zapisuje w pamięci urządzenia indywidualny numer ewidencyjny kasy oraz numer NIP podatnika, a także ustawia stałe połączenie z Centralnym Repozytorium Kas.

D. Dalsza praca kasy rejestrującej online

Podczas fiskalizacji w pamięci kasy rejestrującej zapisywany jest również harmonogram przesyłania danych z urządzenia do Centralnego Repozytorium Kas. W ustalonych terminach, kasa rejestrująca online wysyła automatycznie informacje do ww. repozytorium. Posiadacz kasy rejestrującej online nie musi inicjować tego procesu. Niemniej, należy pamiętać o zapewnieniu stałego połączenia kasy rejestrującej z internetem.

E. Obowiązkowe przeglądy kasy rejestrującej online

Ustawodawca wprowadził również wymóg obowiązkowego serwisowania kas rejestrujących online. Co do zasady, kasę taką należy poddać obowiązkowemu przeglądowi technicznemu nie rzadziej aniżeli raz na dwa lata. W przypadku zaniechania tego obowiązku albo poddania kasy serwisowi z przekroczeniem ww. okresu, naczelnik właściwego urzędu skarbowego może wymierzyć karę pieniężną w wysokości 300 zł.

Aby uniknąć konsekwencji uchybienia terminowi przeglądu kasy rejestrującej, w umowie zawieranej z punktem serwisowym warto zawrzeć postanowienie, w myśl którego serwis zobligowany jest do zaproponowania terminu przeglądu okresowego przed upływem okresów dwuletnich.

Jak wynika z powyższego zestawienia czynności, po zakupie kasy rejestrującej online większość czynności podejmowana jest przez wybranego serwisanta. Radca prawny i adwokat zobligowani są w praktyce jedynie do zapewnienia stałego połączenia urządzenia z internetem.

3. Ulga na zakup kasy rejestrującej online

Podobnie, jak przy pierwotnym wprowadzeniu obowiązku ewidencjonowania sprzedaży przy użyciu kas rejestrujących, również przejście na kasy rejestrującej online pozwala na skorzystanie z ulgi podatkowej. Niestety, pomimo upływu lat, wysokość ulgi pozostała na dotychczasowym poziomie. Kupując zatem kasę rejestrującą online można odliczyć od podatku należnego VAT 90 proc. jej wartości netto, ale nie więcej niż 700 zł. Kwota ta nie stanowi przy tym przychodu podatnika, nie jest zatem obciążona żadnym podatkiem.

Niezależnie od powyższego, podatnicy podatku od towarów i usług mogą odliczyć podatek VAT naliczony wynikający z faktury VAT wystawionej przez sprzedawcę urządzenia. Przykładowo, jeżeli kasa rejestrująca kosztuje 2.460 zł brutto, jej cena netto wynosi 2.000 zł, zaś podatek VAT naliczony 460 zł. Podatnik może zatem:

- odliczyć VAT w kwocie 460 zł na zasadach ogólnych, jak z innych faktur zakupowych, jeżeli spełniony jest warunek z art. 86 ust. 1 ustawy o podatku od towarów i usług. Przypomnijmy zatem, że zgodnie z nim, w zakresie, w jakim towary i usługi są wykorzystywane do wykonywania czynności opodatkowanych, podatnikowi, o którym mowa w art. 15 ww. ustawy, przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego,
- dodatkowo odliczyć 700 zł od podatku od towarów i usług (jest to maksymalna wysokość ulgi podatkowej, co prawda ustawodawca pozwala na odliczenie do 90% ceny netto kasy, jednakże nie więcej niż 700 zł).

Uwaga:

Aby możliwe było skorzystanie ze ww. ulgi na zakup kasy rejestrującej online, należy spełnić jeszcze kilka dodatkowych warunków, którymi są:

- rozpoczęcie prowadzenia ewidencji sprzedaży przy użyciu kasy rejestrującej online – to zaś jest możliwe po dokonaniu fiskalizacji kasy rejestrującej,
- posiadanie faktury potwierdzającej zakup urządzenia rejestrującego oraz dowodu potwierdzającego dokonanie zapłaty całej ceny za nabytą kasę.

Odliczenia dodatkowej kwoty ww. ulgi (maksymalnie 700 zł) można dokonać w deklaracji VAT za okres rozliczeniowy, w którym rozpoczęto prowadzenie ewidencji sprzedaży przy zastosowaniu kasy rejestrującej online lub za okresy następujące po tym okresie rozliczeniowym.

Jeżeli zatem nie będzie możliwe skorzystanie z ulgi w miesiącu jej zakupu, podatnik może dokonać tego w kolejnym. Przypadek taki może wystąpić w szczególności, gdy podatek należny z tytułu świadczonych przez radcę prawnego lub adwokata usług prawnych jest zbyt niski aby odliczyć od niego całość podatku naliczonego z faktur zakupowych otrzymanych w danym okresie rozliczeniowym. Może on dotyczyć także sytuacji, gdy dany prawnik dopiero rozpoczyna świadczenie usług prawnych i w danym okresie rozliczeniowym jego podatek należny jest mniejszy od wysokości przedmiotowej ulgi podatkowej. Obowiązek posługiwania się kasą rejestrującą występuje bowiem od dnia dokonania pierwszej usługi podlegającej zaewidencjonowaniu na kasie rejestrującej.

Na marginesie należy wyjaśnić również, że radcowie prawni i adwokaci uzyskują status podatników VAT czynnych od dnia rozpoczęcia prowadzenia przez nich działalności gospodarczej. W przypadku tej kategorii zawodów wykluczone jest skorzystanie ze zwolnienia kwotowego w podatku od towarów i usług, o którym mowa w art. 113 ustawy. Niezależnie zatem od wysokości obrotów, radca prawny i adwokat będą podatnikami VAT czynnymi. To zaś wiąże się bezpośrednio z obowiązkiem rejestrowania czynności opodatkowanych tymże podatkiem przy użyciu kas rejestrujących.

Co ważne, możliwość skorzystania z omawianej ulgi podatkowej możliwa jest również w przypadku, gdy radca prawny lub adwokat skorzystał z ulgi na zakup kasy rejestrującej „tradycyjnej”, także takiej która posiada funkcjonalność wysyłania eparagonów.

Kasa rejestrująca online to także środek trwały kancelarii. Dlatego też radca prawny i adwokat będzie mógł skorzystać również z instrumentów przewidzianych w podatku dochodowym. Może on zatem kasę rejestrującą amortyzować albo ująć wydatek na jej zakup bezpośrednio w kosztach uzyskania przychodów. Dzięki temu zmniejszy się dochód podlegający opodatkowaniu oraz kwota faktycznego kosztu zakupu kasy rejestrującej online.

Na marginesie należy wskazać, że obecnie obowiązujące rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów nie przewiduje prowadzenia ewidencji wyposażenia. Tym samym zakupionego urządzenia fiskalnego nie umieszcza się w tego typu ewidencji.

4. Podsumowanie

Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami, od dnia 1 lipca 2021 roku radcowie prawni i adwokaci będący przedsiębiorcami, będą mieli obowiązek ewidencjonowania sprzedaży usług prawnych przy użyciu kas rejestrujących online. Obowiązkiem tym objęci są wszakże tylko ci podatnicy, którzy świadczą usługi prawne w formie stacjonarnej na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej i rolników ryczałtowych. Jeżeli zatem dana kancelaria prawna skupia się na obsłudze jednostek organizacyjnych albo na wykonywaniu usług prawnych przy wykorzystaniu środków komunikowania się na odległość, nie będzie musiała zaopatrzyć się w kasę rejestrującą online.

Pozostali prawnicy muszą dokonać jej zakupu, zawrzeć umowę z uprawnionym serwisantem oraz dokonać fiskalizacji kasy najpóźniej przed wykonaniem pierwszej usługi prawnej na rzecz ww. podmiotów. Zakup nowej kasy jest przy tym częściowo refundowany w formie ulgi podatkowej. Możliwe jest zatem odliczenie od podatku VAT należnego do 90% ceny netto urządzenia, nie więcej wszakże aniżeli 700 zł.

Warto również mieć na względzie, że za brak kasy rejestrującej spełniającej ustawowe wymagania, a także za nie poddawanie jej okresowym przeglądom technicznym, przewidziane zostały kary pieniężne.

Wymiana kas fiskalnych na online

Od 1 lipca 2021 r. kasy fiskalne online będą musieli posiadać przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą o określonych branżach, w tym w branży prawniczej (radcowie prawni, adwokaci). Należy przy tym pamiętać, że według obowiązujących przepisów 1 lipca 2021 r. jest dniem, w którym kasa fiskalna online powinna już być zafiskalizowana i gotowa do ewidencjonowania sprzedaży.

Obowiązek ten dotyczy kancelarii radcy prawnego w przypadku, gdy choćby okazjonalnie świadczy on usługi dla osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych. Nie ma znaczenia wartość tych usług, ani częstotliwość ich świadczenia. Jeśli jednak radca prawny w ogóle nie zamierza świadczyć usług dla tych podmiotów, to nie ma obowiązku posiadania kasy rejestrującej.

Nawet jeśli w przeszłości radca prawny świadczył takie usługi, lub zamierzał je świadczyć, w związku z czym nabył i zainstalował tradycyjną kasę fiskalną, obecnie zaś zdecydował o niewykonywaniu usług dla tych osób, to może „starą kasę” wyrejestrować i nie nabywać kasy online.

Należy pamiętać o obowiązku wyrejestrowania kasy po zakończeniu jej używania. Jeśli zatem obecnie radca prawny zamierza nabyć kasę online, a posiada „starą kasę”, to powinien dokonać jej wyrejestrowania. W tym celu należy zwrócić się do serwisanta i zgłosić zamiar zakończenia pracy kasy. Zawartość pamięci kasy fiskalnej odczytuje się przy pomocy serwisanta. Odczyt pamięci polega na wystawieniu raportu fiskalnego rozliczeniowego lub łącznego raportu fiskalnego rozliczeniowego. Raport podsumowuje wszystkie raporty dobowe wystawione za pośrednictwem kasy. Serwisant pomoże także sporządzić protokół z odczytu pamięci kasy fiskalnej. Protokół i raport fiskalny rozliczeniowy, wraz z wnioskiem o wyrejestrowanie kasy z ewidencji kas, należy złożyć w urzędzie skarbowym, w ciągu 5 dni od dnia ich sporządzenia.

Wniosek o wyrejestrowanie kasy składa się do naczelnika urzędu skarbowego, w którym kasa była rejestrowana. Wniosek musi zawierać: dane podatnika, numery kasy fiskalnej (unikatowy, fabryczny, ewidencyjny), datę fiskalizacji, miejsce instalacji kasy (adres siedziby firmy lub adres zamieszkania, jeśli jesteś osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą) oraz powód wyrejestrowania kasy.

Wielu serwisantów pomaga przy złożeniu wniosku o wyrejestrowanie kasy do urzędu skarbowego, a wręcz oferuje złożenie stosownego wniosku zamiast podatnika. Należy tę

kwestię uzgodnić ze swoim serwisantem. Wraz z wnioskiem należy przedłożyć protokół odczytu oraz raport rozliczeniowy.

Odroczenie instalacji

Podatnik może złożyć wniosek do właściwego urzędu skarbowego o odroczenie obowiązku ewidencjonowania w kasie on-line. Zgodnie z art. 48 § 1 Ordynacji podatkowej, organ podatkowy, na wniosek podatnika, w przypadkach uzasadnionych ważnym interesem podatnika lub interesem publicznym może odraczać terminy przewidziane w przepisach prawa podatkowego. We wniosku należy wskazać termin oczekiwanego odroczenia oraz opisać okoliczności przemawiające za zastosowaniem takiego rozwiązania, niezależne od podatnika, na które nie miał, nie ma i nie będzie mieć wpływu, nawet przy dołożeniu nadzwyczajnej staranności. Można dołączyć dowody potwierdzające obecną sytuację podatnika lub zdarzenia, które na nią wpłynęły.

Pamiętać należy, że możliwe jest odroczenie jedynie terminu, który jeszcze nie upłynął. Wnioski podatników zobowiązanych do stosowania kas on-line z dniem 1 lipca 2021 r., złożone przed tym dniem, będą mogły zostać pozytywnie rozpoznane przy wykazaniu ważnego interesu podatnika lub interesu publicznego.

Należy także pamiętać, że datą złożenia wniosku jest data wpływu wniosku do urzędu skarbowego, a nie data nadanie go np. na poczcie.